

Strategia Przewidywania i Zarządzania Zmianą Gospodarczą w powiecie działdowskim

Działdowo 2011

1

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

- I. Wstęp – informacja o uczestnikach i projekcie.
- II. Ogólne dane dotyczące powiatu działdowskiego.
  - 2.1. Struktura demograficzna ludności w powiecie działdowskim.
  - 2.2. Charakterystyka rynku pracy w powiecie działdowskim.
  - 2.3. System edukacji w powiecie działdowskim.
  - 2.4. Charakterystyka gospodarki powiatu działdowskiego.
- III. Metoda tworzenia Partnerskiej Strategii Zarządzania Zmianą Gospodarczą.
- IV. Obszary partnerskiej współpracy.
- V. Cele Strategii według obszarów partnerskiej współpracy.
- VI. Wspólne działania, dążące do realizacji celów Strategii Przewidywania i Zarządzania Zmianą Gospodarczą w powiecie działdowskim.
- VII. Lista firm i instytucji współtworzących Partnerską Strategię Przewidywania i Zarządzania Zmianą Gospodarczą w powiecie działdowskim.

I – Wstęp.

Projekt „Wspólnie silni” realizowany jest przez Fundację „Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach” w Olsztynie na podstawie umowy zawartej z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Olsztynie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem projektu jest wsparcie lokalnego środowiska gospodarczego w powiatach: działowskim, iławskim i nidzickim poprzez wspólne wypracowanie strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą oraz wdrożenie jej do końca sierpnia 2011 roku. Aby zrealizować cel, powołane zostały 3 partnerstwa lokalne, w skład których wchodzi przedstawiciele pracodawców, partnerów społecznych, jednostek samorządów terytorialnych (w szczególności MOPS i GOPS), Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz instytucji rynku pracy: Miejskich i Powiatowych Urzędów Pracy, w łącznej liczbie 48 (po 16 osób z każdego powiatu). Aby lepiej poznać problemy i potrzeby, zaplanowano przeprowadzenie badań dotyczących kierunków i skali zmiany gospodarczej w ujęciu lokalnym oraz diagnozy świadomości i konieczności potrzeb modernizacyjnych przedsiębiorstw na grupie 150 osób. Na zakończenie badań opracowane zostały raporty dla każdego powiatu. Skuteczność grupowej współpracy w dużym stopniu uzależniona była od umiejętności i zdolności Partnerów do twórczego rozwiązywania problemów oraz do efektywnej pracy w grupie. W tym celu zrealizowano Trening twórczego rozwiązywania problemów (TROP) z elementami komunikacji, w którym wzięli udział przedstawiciele instytucji,

organizacji i przedsiębiorstw działających w ramach partnerstw. W celu prowadzenia spójnej polityki subregionalnej prowadzonej przez poszczególne partnerstwa powołana została federacja, w ramach której następuje wymiana wiedzy i doświadczeń między partnerstwami. Jej głównym założeniem jest wsparcie partnerstw również po zakończeniu realizacji projektu poprzez powołane w tym celu stowarzyszenie. Każde partnerstwo będzie posiadało w federacji po 5 przedstawicieli. W trakcie trwania projektu w każdym z powiatów odbyło się 8 spotkań roboczych partnerstwa, dzięki którym zebrano informacje niezbędne do tworzenia strategii. Analizowano oraz redagowano poszczególne rozdziały składające się na w/w dokument.

II - Ogólne dane dotyczące powiatu działdowskiego.

Powiat działdowski leży na Pojezierzu Mazurskim, w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. W jego skład wchodzi 6 gmin: Działdowo (gmina miejska, o powierzchni 11,5 km²), Lidzbark (gmina miejsko-wiejska, o powierzchni 254,9 km²), Działdowo (gmina wiejska, o powierzchni 272,2 km²), Iłowo-Osada (gmina wiejska, o powierzchni 103,9 km²), Płońnica (gmina wiejska, o powierzchni 163,2 km²) oraz Rybno (gmina wiejska, o powierzchni 148,4 km²). (GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010)

Powierzchnia powiatu działdowskiego jest bardzo zróżnicowana. Północna i zachodnia część cechuje się pagórkowatością i jest poprzecinana rynnami jezior. Ponadto wchodzi w skład Pojezierza Mazurskiego i Garbu Lubawskiego. Z kolei południe jest bardziej płaskie i prawie zupełnie pozbawione jezior. Zalicza się do krajobrazu północnej części Wzniesień Mławskich wchodzących w skład Niziny Mazowieckiej. Tereny najbardziej zalesione i jednocześnie wyjątkowo malownicze oraz interesujące pod względem przyrodniczym występują w okolicach Lidzbarka. (Wólkowski, 2006).

W granicach administracyjnych gmin występuje 105 sołectw i 142 miejscowości, w tym dwa miasta: Działdowo i Lidzbark. Z ogólnej powierzchni, którą zajmuje powiat (953,9 km²), 239 km² stanowią lasy (co stanowi 3,7% powierzchni lasów całego województwa), a 364,5 km² to obszary prawnie chronione o szczególnych walorach przyrodniczych. Lesistość powiatu działdowskiego wynosi 28,7%, z kolei 61% to użytki rolne. Cała powierzchnia gruntów leśnych stanowi 280,03 km². (GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010).

Powiat działdowskim jest obszarem o charakterze rolniczym. Aż 80% z użytków rolnych stanowią grunty orne, gdzie gleby należą do IV i V klasy. Duże znaczenie w produkcji rolnej mają uprawy o stosunkowo małych wymaganiach glebowo-wodnych.

Na terenie powiatu działdowskiego dominują mieszanki zbożowe, które stanowią 24,5% ogólnej powierzchni zasiewów, a także zboża tj. pszenica, żyto, pszenżyto i jęczmień, które stanowią odpowiednio: 8%, 20%, 14%, 12% ogólnej powierzchni zasiewów. Rodzaj upraw ma wpływ na produkcję zwierzęcą w powiecie, ponieważ część pozyskiwanych plonów stanowi pasze. W produkcji zwierzęcej przoduje tucz trzody chlewnej, hodowla drobiu oraz bydła. W powiecie działdowskim zarejestrowanych jest ponad 4,4 tys. gospodarstw rolnych, których średnia wielkość wynosi ok. 13 ha. Znaczna liczba gospodarstw dysponuje nowoczesnym sprzętem rolniczym. Warto podkreślić, że rolnictwo stanowi kluczowy element przemysłu rolno-spożywczego w powiecie. Największe znaczenie odgrywa przemysł mleczarski, a także mięsny. Wśród znaczących przedstawicieli na rynku w/w przemysłu znajdują się: Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Działdowie, Spółdzielnia Mleczarska w Lidzbarku i Zakłady Mięsne w Rybnie. Z kolei w branży piekarniczej efektywnie działają: Korporacja ACS w Działdowie oraz korporacja Nowakowski Lis w Iłowie. (www.powiatdzialdowski.pl) Oprócz rolnictwa, na terenie powiatu działdowskiego rozwija się również przemysł, lecz przede wszystkim w ośrodkach miejskich, gdzie dominującymi jego gałęziami są produkcja szkła (z obróbką), odzieży, mebli, materiałów budowlanych oraz eksploatacja surowców mineralnych. (wyd. Starostwo Powiatowe). Do najbardziej znaczących w powiecie firm w/w sektora przemysłu należą m.in: Dekorglass Działdowo, Heinz Glas Działdowo, ABF- Obróbka skrawaniem, Ciechbud, PRIMBUD oraz Vi-GGa-Mi.

Powiat działdowski znajduje się na terenie Zielonych Płuc Polski, co stawia go w czołówce kraju pod względem atrakcyjności przyrodniczej. Usytuowany jest w zlewiskach dwóch rzek: rzeki Wkry i rzeki Wel. Rzeka Wel stanowiąca lewobrzeżny dopływ Drwęcy swoje źródło ma w powiecie ostródzkim, na północ od jeziora Dąbrowa Wielka. Warto podkreślić, iż liczy 96 kilometrów (bez jezior). Zaliczana jest do najpiękniejszych rzek Warmii i Mazur. Cieszy się dużą popularnością wśród

wytrawnych kajakarzy, ponieważ na niektórych odcinkach przybiera charakter rzeki górskiej. Przewodniki turystyczne zalecają osobom rozpoczynającym dopiero swoją przygodę z kajakiem start od odcinka Szczupliny-Podcibórz, za to nieco sprawniejszym kajakarzom poleca się trasę z Dąbrówna do Kurojad. Najtrudniejszy jest natomiast odcinek Kurojady-Bratian. Rzeka Wkra stanowi z kolei lewobrzeżny dopływ Narwi (249 km). Na terenie powiatu nazywana jest Nidą (nazwa obejmuje teren od źródeł do ujścia Szkotówki) oraz Działdówką (przypadająca od ujścia Szkotówki do Zielunia). Z powodu zaangażowania meliorantów, rzeka przestała być wyjątkowo atrakcyjna dla kajakarzy. Jednakże prostowaniu oparły się dwa odcinki na terenie powiatu, dlatego też można się wybrać tam na krótki spływ. (Wólkowski, 2006).

Okolice powiatu działdowskiego bogate są w jeziora rynnowe, wśród których do największych należy jezioro Rumian (o powierzchni 298,04 ha). Ponadto do naturalnych zbiorników wodnych o powierzchni większej niż 100 ha., należą także jeziora: Tarczyńskie (170,01 ha.), Grądy (129,77 ha.), oraz Lidzbarskie (130,35 ha.). Liczne jeziora jak również rzeka Wel determinują rozwój turystyki kajakowej w regionie. (wyd. na zlecenie DAR, 1995)

Na terenie powiatu działdowskiego znajdują się 2 Parki Krajobrazowe: Welski Park Krajobrazowy oraz Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy o łącznej powierzchni ok. 52 tys. ha oraz 7 rezerwatów przyrody:

- Bagno Koziana (rezerwat ornitologiczny, dla zachowania ostoi ptactwa wodno-błotnego, o powierzchni 54,85 ha.);
- Góra Dębowa (rezerwat leśno-krajobrazowy, dla zachowania niepowtarzalnego, pagórkowatego krajobrazu leśnego ze starymi drzewostanami mieszanymi, o powierzchni 163,32 ha.);
- Jar Brynicy (rezerwat geomorfologiczno-leśny, o powierzchni 29,47 ha.);
- Jezioro Neliwa (na powierzchni 16,5 ha.);
- Klonowo (rezerwat leśny, w celu ochrony lasu mieszanego, o powierzchni 32,64 ha.);₇

- Ostrów Tarczyński (rezerwat leśno-krajobrazowy, w celu ochrona lasów urozmaiconych pod względem siedlisk i zespołów roślinnych stanowiących ostoję różnych gatunków ptaków, o powierzchni 108,58 ha.);

- Świńskie Bagno (rezerwat torfowiskowo-ornito-faunistyczny, dla zachowania ekosystemów torfowiskowych i leśnych, o powierzchni 16,10 ha.).
(www.powiatdzialdowski.pl)

Powiat działdowski posiada wiele szlaków, które stanowią wyjątkową atrakcję dla pojawiających się turystów. Do najbardziej popularnych należy tzw. „powstańczy szlak” obrazujący trasę przemarszu oddziału Wandla, którą można pokonać pieszo, rowerem bądź samochodem. Na uwagę zasługuje także „szlak Karola Małłka”, dzięki któremu można przybliżyć sobie postać działacza lokalnej społeczności, który bardzo zasłużył się dla regionu. Szlak wiedzie przez malownicze krajobrazy wsi mazurskich, liczne zabudowy tj. kościoły, budynki starej szkoły. „Szlak wału granicznego”, z kolei stanowi unikatowy zabytek w skali kraju. Prezentuje fragment granicy ustalonej na zjeździe w Bratianie 8 XI 1343 r. pomiędzy państwem zakonnym a Mazowszem. Kolejnym szlakiem jest tzw. „szlak partyzancki”, który prowadzi na pogranicze województwa Mazowieckiego i Kujawsko-Pomorskiego w rejon Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Najlepiej pokonać go rowerem. Walory krajobrazowe oraz liczne zabytki największego jeziora powiatu działdowskiego można podziwiać podróżując „szlakiem wokół Jeziora Rumian”. Przemierzając tę trasę można się natknąć m.in. na kościół parafialny św. Barbary z 1714 r., młyn z 1940 r., wczesnośredniowieczne grodzisko tzw. „szwedzki szaniec”. Warto „po drodze” wstąpić do Nowej Wsi, która stanowi najwyżej położony punkt Welskiego Parku Krajobrazowego. W celu zapoznania się z wodnym krajobrazem powiatu warto odbyć trasę „szlaku największych jezior”, „szlak kajakowy rzeką Wel”, lub „szlak kajakowy Nidą-Działdówką”. (Odachowski, Towarzystwo Miłośników Ziemi Działdowskiej)

Powiat działdowski posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę drogową oraz kolejową. Przez miasto Działdowo przebiega magistrala kolejowa E 65 Warszawa-Gdańsk z połączeniem do Grudziądza (o charakterze regionalnym) i Olsztyna (o charakterze krajowym). W pobliżu biegnie droga o znaczeniu krajowym E-7 na trasie Warszawa-Gdańsk, która od Olsztynka do Nidzicy jest w przebudowie (planowana data realizacji 2009-2012), a także sieć dróg wojewódzkich w kierunku Olsztyna, Torunia i Grudziądza. Przez miasto Działdowo będą również drogi wojewódzkie z kierunku: Mławy, Lidzbarka Welskiego, Ostródy i Nidzicy. (wyd. zarząd miasta Działdowa) Stan dróg publicznych na koniec grudnia 2009 roku w powiecie działdowskim w przypadku dróg o twardej nawierzchni wynosił dla powiatu i gminy odpowiednio 304,2 km, 194,7 km w tym o nawierzchni ulepszonej dla powiatu 304,1 km oraz dla gminy 185,2 km. (GUS, DANE POWIATOWE, Województwo warmińsko-mazurskie 2010- podregiony, powiaty, gminy, Inwestycje. Środki trwałe. Transport)

Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2009 roku w województwie warmińsko-mazurskim wynosiła 38842. Powiat działdowski zajmuje 11 miejsce (nidzicki-5, iławski- 15) wśród wszystkich 19-u powiatów (biorąc pod uwagę w/w kryterium) województwa warmińsko-mazurskiego. Liczba przestępstw ogółem w 2009 r. w powiecie działdowskim wynosiła 1267.

Dane z GUS dotyczące rynku mieszkań wg stosunku własności w 2009 roku powiecie działdowskim wskazują, że największa liczba mieszkań przypadła na mieszkania wspólnot mieszkaniowych- mieszkań osób fizycznych (2389), następnie na spółdzielnie mieszkaniowe (1153), zakłady pracy (194) oraz Skarb Państwa (66). Bilans z roku 2009 wskazuje najmniejszą liczbę mieszkań gminnych (komunalnych) 6. Biorąc pod uwagę zasoby mieszkaniowe w 2009 r. w powiecie działdowskim było zarejestrowanych 20506 mieszkań, podczas gdy w województwie warmińsko-mazurskim liczba ta wynosiła 476680. Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys m² wynosiła 1479,7, a

łączna liczba izb 79418. Z danych GUS wynika, że przeciętna liczba izb w mieszkaniu powiatu działdowskiego wynosiła 3,87, z kolei statystyczna liczba osób przypadających na jedno mieszkanie równała się 3,18. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań w powiecie działdowskim wynosiła 72,2 m², co w przeliczeniu na jedną osobę daje 22,7 m². (stan w dniu 31 XII 2009), (GUS, DANE POWIATOWE, Województwo warmińsko-mazurskie 2010- podregiony, powiaty, gminy, Warunki życia). W 2010 r. w terminie od stycznia do września w powiecie działdowskim oddano do użytkowania 103 mieszkania, z czego 65 to budownictwo indywidualne. Łączna powierzchnia użytkowa wynosiła 13542 m², gdzie 11074 m² przypadło na budownictwo indywidualne. (US w Olsztynie, Biuletyn Statystyczny województwa warmińsko-mazurskiego, III kwartał 2010).

Dochody budżetu powiatu działdowskiego stanowiły w 2009 r. 2,4% dochodów całego województwa warmińsko-mazurskiego. Podczas gdy wydatki wynosiły 2,2% wydatków województwa. Nakłady inwestycyjne powiatu działdowskiego, stanowiły 1,9% nakładów całego województwa. (GUS, DANE POWIATOWE, Województwo warmińsko-mazurskie 2010- podregiony, powiaty, gminy, Informacje o powiatach).

Zgodnie z danymi z końca grudnia 2009 roku w powiecie działdowskim było zarejestrowanych w rejestrze REGON 3876 podmiotów gospodarki narodowej w tym:

- spółki handlowe w liczbie 129;
- spółki cywilne w liczbie 145;
- spółdzielnie socjalne w liczbie 28;
- fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w liczbie 131;
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 3047.

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych sekcji PKD najczęściej podmiotów przypadało na handel i naprawę pojazdów samochodowych (1063), następnie budownictwo (692), przemysł (374), obsługę rynku nieruchomości (216) i transport i gospodarkę magazynową (195). Z

10

kolei najmniej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (164), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (102) oraz w zakwaterowaniach i gastronomii (75). Zgodnie z PKD najwięcej osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą w handlu i naprawie pojazdów samochodowych (966), budownictwie (666) i przetwórstwie przemysłowym (287). Na średnim poziomie plasował się transport i gospodarka magazynowa w ilości 183, natomiast działalność finansowa i ubezpieczeniowa w liczbie 90. Z kolei najmniej osób fizycznych prowadziło działalność w obsłudze rynku nieruchomości (13). (dane pochodzą z GUS, Dane powiatowe, źródło: Województwo warmińsko-mazurskie 2010-podregiony, powiaty, gminy).

Na terenie powiatu działdowskiego w 2009 r. było zarejestrowanych 131 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Z czego do najbardziej aktywnych i działających na rzecz regionu należą:

- ✓ Bractwo Rycerskie św. Katarzyny Ziemi Działdowskiej, które angażuje się w życie kulturalne miasta, a także organizację różnych inscenizacji, pokazów walk rycerskich;
- ✓ Działdowskie Koło Towarzystwa Przyrodniczego Bocian, którego celami statutowymi są: *szerzenie w społeczeństwie wiedzy na temat przyrody, jej znaczenia oraz zagrożeń, zbieranie danych dokumentujących stan i zagrożenia przyrody, opracowywanie i wdrażanie planów działań ochronnych, wszelkie działania prawne sprzyjające ochronie przyrody* (Statut, 2009);
- ✓ Działdowskie Centrum CARITAS, którego główne cele statutowe to przede wszystkim realizowanie pomocy i wsparcia w stosunku do osób i grup społecznie najsłabszych tj., rodzin i dzieci w ubóstwie, dysfunkcyjnych wychowawczo, pomoc żywnościowa, opieka nad przewlekle chorymi w domu itp.;

- ✓ Katolickie Stowarzyszenie Centrum Młodych, którego misją jest działania na rzecz wszechstronnego rozwoju oraz aktywizacji młodzieży, a w szczególności poprzez rozwój wolontariatu, podejmowanie działań dot. umacniania społeczeństwa obywatelskiego, pomoc przy współpracy międzynarodowej młodzieży, a także wsparcie innych organizacji pozarządowych oraz przybliżanie młodzieży interdyscyplinarnej wiedzy z zakresu: polityki, gospodarki, historii, kultury, ochrony środowiska, przedsiębiorczości, aktywizacji osób bezrobotnych, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- ✓ Klub Sportowy „Wel”, który do osiągnięcia celów statutowych stosuje takie działania jak m.in.: organizacja sekcji sportowych i drużyn, a także szkoleń sportowych w postaci treningów, kursów, obozów, prowadzenie działalności wychowawczej i popularyzatorskiej w obszarze kultury fizycznej i turystyki w mieście i gminie Lidzbark, przygotowanie zawodników do uczestnictwa w ogólnopolskim współzawodnictwie sportowych itp.;
- ✓ Komenda Hufca ZHP Działdowo oraz Komenda Hufca ZHP Lidzbark Welski, których kluczowym celem statutowym jest *stworzenie warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego, duchowego, emocjonalnego i fizycznego rozwoju człowieka* (statut, 2005);
- ✓ Kurkowe Bractwo Strzeleckie, którego kluczowym celem statutowym jest *pielęgnowanie tradycji narodowych, patriotycznych, historycznych Rzeczypospolitej Polski, zgodnie z hasłem naszych dziadów i ojców „Bóg, Honor, Ojczyzna” (...) ćwiczenie umiejętności szlacheckich członków Stowarzyszenia oraz młodzieży zamieszkałej w mieście Lidzbark i okolicach* (statut, 2000);
- ✓ Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz osób z Upośledzeniem Umysłowym- Koło w Działdowie oraz Koło w Lidzbarku, którego celem statutowym jest *głównie działania na rzecz wyrównywania szans osób z upośledzeniem umysłowym, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenie*

ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin (statut, 2004);

- ✓ Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Działdowie, który zajmuje się organizowaniem działań na terenie powiatu od 18 stycznia 1920 roku. Niesie pomoc ofiarom klęsk żywiołowych bądź katastrof w kraju i zagranicą, a także przygotowuje społeczeństwo do odpowiednich zachowań w sytuacji wystąpienia klęsk i katastrof. Ponadto prowadzi działalność w dziedzinie opieki, a także pomocy społecznej. Dodatkowo prowadzi szkolenia z zakresu pierwszej pomocy, oraz działania w dziedzinie ochrony zdrowia, w tym poprawie zdrowia publicznego i przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ Polski Związek Niewidomych Okręg Warmińsko-Mazurski Zarząd Koła w Działdowie, którego kluczowym celem statutowym jest zrzeszanie osób niewidomych i słabo widzących *w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, ochrony interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych oraz przeciwdziałanie ich dyskryminacji* (statut, 2008);
- ✓ Rada Forum Liderów Organizacji Pozarządowych Powiatu Działdowskiego, zakłada podejmowanie działań w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez reprezentowanie, wzmacnianie, a także integrowanie sektora pozarządowego Powiatu Działdowskiego;
- ✓ Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Lidzbarka „Wrota Mazur”, którego celami statutowymi są: *wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie kultury, kultury fizycznej i sportu, ochrony zabytków, ochrony środowiska i rozwoju gospodarczego, wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, integrowanie społeczności lokalnej, promocja miasta i gminy Lidzbark (...)* (statut „Wrota Mazur);
- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci- Zarząd Powiatowy w Działdowie, którego

celem jest dbanie i troska o jakość warunków egzystowania dziecka, jego wielostronny rozwój, bezpieczeństwo, zdrowie, godność i podmiotowość;

- ✓ Towarzystwo Miłośników Ziemi Działdowskiej, które podejmuje działania m.in. w celu rozwoju kultury miast i gmin powiatu działdowskiego, ochrony zabytków i miejsc pamięci, promocji walorów turystyczno-krajobrazowych powiatu itp. (FLOP, 2005)

Dzięki licznym atutom jakie posiada miasto Działdowo, staje się ono atrakcyjne pod względem inwestycyjnym dla lokalnych przedsiębiorców, jak również inwestorów zewnętrznych. Wśród mocnych stron oferty inwestycyjnej miasta Działdowa W. Wólkowski wyróżnia:

- ✓ *uzbrojone tereny przeznaczone pod inwestycje;*
- ✓ *dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna z wolnymi mocami dla inwestorów;*
- ✓ *korzystne położenie (na pograniczu Mazowsza z Warmią i Mazurami) i dobra komunikacja zarówno kolejowa (...) jak też drogowa (...);*
- ✓ *plan zagospodarowania przestrzennego miasta z przeznaczonymi wolnymi terenami pod przemysł zakłady, usługi produkcyjne, hurtowe i transportowe, zabudowę mieszkaniowo-gospodarczą oraz usługową;*
- ✓ *lokalne centrum administracyjno-usługowo-gospodarcze;*
- ✓ *mobilne i wykształcone kadry*
- ✓ *rozwinięte usługi zdrowotne i edukacyjne. (Wólkowski, 2006).*

Powiat działdowski nie posiada żadnego muzeum. Na jego terenie funkcjonuje 28 placówek bibliotecznych, z czego największa ich liczba przypada kolejno na: gminę wiejską Działdowo (8), gminę wiejską Płońnica (6), gminę miejsko-wiejską Lidzbark (5), gminę wiejską Rybno (4), gminę wiejską Iłowo-Osadę (3) oraz gminę miejską Działdowo (2). Łączna liczba wszystkich czytelników powiatu działdowskiego wynosi 9448 osób (stan na 31 XII 2009r.) Powiat działdowski posiada również swoją regionalną prasę tj. *Działdowiak, Gazeta Działdowska, Głos Lewicy, Kurier*

14

Działdowski, Panorama Działdowska, Pod Krzyżem oraz Tygodnik Działdowski. Na terenie powiatu działdowskiego występuje jedno kino z 250 miejscami na widowni. W 2009 r. odbyły się tam 194 seanse dla 2933 widzów (US w Olsztynie, Województwo warmińsko-mazurskie 2010, podregiony, powiaty, gminy, Warunki życia).

Powiat działdowski posiada 8 obiektów zbiorowego zakwaterowania, z czego 5 występuje na terenie gminy Lidzbark, 2 w obszarze gminy miejskiej Działdowo i 1 na terenie gminy Iłowo-Osada. Ilość miejsc noclegowych na terenie powiatu w ramach obiektów zbiorowego zakwaterowania wynosi 522, w tym całoroczne 140. Z danych za 2009r. wynika, że z w/w formy noclegu skorzystało 8462 turystów, w tym 522 zagranicznych gości (Turystyka w województwie warmińsko-mazurskim w 2009 r.).

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi przez Bank Danych Lokalnych na terenie powiatu działdowskiego w 2009 r. średnie wynagrodzenie brutto wynosiło 2 546,68 zł. (w Polsce- 3 315,88 zł., w województwie- 2 752, 41 zł.), podczas gdy w latach poprzednich w 2008 r. – 2 443,94 zł. (w Polsce- 3 158,47 zł., w województwie- 2 615,33 zł.) natomiast w 2007r. – 2 188,50 zł. (w Polsce- 2 886,04 zł., w województwie- 2 398,00 zł.), (są to dane o pracujących w głównym miejscu pracy według faktycznego miejsca pracy i działalności, nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób). (Bank Danych Lokalnych).

Dla porównania przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie warmińsko-mazurskim w sektorze przedsiębiorstw w 2010 r. wynosiło 2 739,09 zł. W przemyśle z kolei miesięczna płaca równała się 2 742,46 zł. W budownictwie miesięczne wynagrodzenie ukształtowało się na poziomie 2 831,87 zł, podmioty prywatne płaciły 2 833,85 zł, a publiczne 2 629,23 zł. Natomiast wynagrodzenia w sekcji handel oraz naprawa pojazdów samochodowych wynosiły 2 354,80 zł (w przedsiębiorstwach prywatnych płacono 2 350,48 zł, a w publicznych 3 728,46 zł). Dla porównania w województwie warmińsko-mazurskim w styczniu 2011 przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wynosiło 2 692,56 zł. (Komunikaty

15

i biuletyny US w Olsztynie, Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego, grudzień 2010).

Miasto Działdowo posiada bogate zaplecze imprez kulturalno-sportowych, do których można zaliczyć:

- ✓ *Koncert z dedykacją „Katarzynka”, na którym nagradzani są ludzie szczególnie zasłużeni dla Działdowa- zawsze koncert gwiazdy (styczeń);*
- ✓ *Międzynarodowy Halowy Turniej Baseballu (styczeń);*
- ✓ *Koncert Walentynowy (luty);*
- ✓ *Międzynarodowy Halowy Turniej Softballu (marzec);*
- ✓ *Ogólnopolski Koncert Recytatorski (marzec);*
- ✓ *Ogólnopolski Turniej Koszykówki „Przedwiośnie” (kwiecień);*
- ✓ *Maraton taneczny (maj);*
- ✓ *Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny- zawsze koncert gwiazdy (maj);*
- ✓ *Mistrzostwa Polski oraz El MP Baseballu i Softballu (maj);*
- ✓ *Festyn „Występ po zdrowie) (czerwiec);*
- ✓ *Wybory Miss Ziemi Działdowskiej (czerwiec);*
- ✓ *Ogólnopolski Turniej Brydżowy (czerwiec);*
- ✓ *Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej Dla Dzieci (czerwiec);*
- ✓ *Koncerty plenerowe (weekendy w czerwcu/lipcu/sierpniu)*
- ✓ *Turniej rycerski o Miecz św. Katarzyny, udział bierze od 200-400 członków bractw rycerskich z Polski i zagranicy- weekend przed inscenizacja bitwy pod Grunwaldem (lipiec);*
- ✓ *Urodziny Działdowa- najważniejsze święto miasta (14 sierpnia)- zawsze koncert gwiazdy;*
- ✓ *Hit Piosenki Dziecięcej (grudzień);*
- ✓ *Ogólnopolski Turniej Koszykówki „Katarzynki Cup” (grudzień);*
- ✓ *Ogólnopolski Gwiazdkowy Turniej Taekwondo (grudzień) (Wólkowski, 2006).*

16

2.1. Struktura demograficzna ludności w powiecie działdowskim.

Ludność Polski w czerwcu 2010 r. liczyła 38186,9 tys. osób, co daje o 33,5 tys. osób więcej niż przed rokiem. Jeśli chodzi o województwo warmińsko-mazurskie to we wrześniu 2010 r. zamieszkiwało je 1427,5 tys. mieszkańców (podczas gdy w roku 2008 i 2009 niezmienna liczba- 1427,1 tys. osób) co stanowiło 3,7% ludności Polski. Powiat działdowski w końcu III kwartału 2010 r. zamieszkiwało 65,2 tys. osób. (Komunikaty i biuletyny US w Olsztynie, Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego, grudzień 2010)

W 2008 r. województwo warmińsko-mazurskie zamieszkiwało 1427073 osób, natomiast w 2009 r. liczba ta wynosiła 1427118. Dostrzega się nieznaczny wzrost populacji województwa. Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn w roku 2008 i 2009 była taka sama i wynosiła 105. (Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010). Województwo warmińsko-mazurskie w 2010r. (stan na dzień 30 VI 2010 r.) zamieszkiwało 1427587 ludności, z czego 695855 stanowili mężczyźni, a 731732 to kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 105,2 kobiet. W miastach województwa warmińsko-mazurskiego mieszkała ponad połowa populacji 59,8%. (Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego III kwartał 2010, Olsztyn 2010) Powiat działdowski na dzień 30 VI 2010 r. zamieszkiwało 65238 osób, z czego 31935 stanowili mężczyźni, z kolei 33303 to kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 104,3 kobiet. W miastach powiatu działdowskiego mieszkało 44,6% opisywanej populacji. (Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego III kwartał 2010, Olsztyn 2010).

Gęstość zaludnienia w województwie warmińsko-mazurskim od 2008 do chwili obecnej niezmiennie wynosi 59 os/km² (w Polsce 122 os/km²). Natomiast w powiecie działdowskim równa się 68 os/km².

W województwie warmińsko-mazurskim w 2008 r. zostało zawartych 100009 małżeństw. W 2009 r. dostrzega się znaczny spadek zawarcia związków małżeńskich (9427).

W roku 2008 w powiecie działdowskim zostało zawartych 125 małżeństw cywilnych oraz 402 małżeństwa wyznaniowe. Natomiast w roku 2009 cywilnych związków małżeńskich zawarto 129, z kolei wyznaniowych 354. Na podstawie poniższych wykresów (nr 1 i nr 2) można stwierdzić, iż małżeństwa wyznaniowe cieszyły się większą popularnością niż cywilne. Zarówno w 2008 jak i 2009 roku ponad 70% zawartych małżeństw stanowiły związki wyznaniowe.

W III kwartale 2010 r. w województwie warmińsko-mazurskim zostało zawartych 3767 małżeństw, natomiast w powiecie działdowskim 131. (Biuletyn Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego, IV kwartał 2010)

W 2009 r. w województwie warmińsko-mazurskim zostało zawartych 1884 małżeństw, w których nowożeńcy posiadali wykształcenie wyższe. Z wykształceniem policealnym było 100 par, podczas gdy średnim wykształceniem legitymowało się 1908 par. Na poziomie zasadniczego zawodowego wykształcenia odnotowano 536 par. Z kolei gimnazjalne wykształcenie reprezentowało 59 par. Znaczna była również liczba małżeństwa, w których nowożeńcy posiadali wykształcenie podstawowe (283). Małżeństw, w których kobieta posiadała wykształcenie wyższe a mężczyzna podstawowe zostało zawartych 65.

Z kolei w 2008 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zawarto 1668 małżeństw, gdzie nowożeńcy legitymowali się wykształceniem wyższym. Z wykształceniem policealnym odnotowano 55 par, z kolei średnie wykształcenie prezentowało 2110 par nowożeńców. Na poziomie zasadniczego zawodowego wykształcenia odnotowano 675 par. Analizując nowożeńców, którzy posiadali wykształcenie gimnazjalne, znalazły się 62 pary. Wykształcenie podstawowe natomiast

posiadało 268 par. Małżeństw, gdzie kobieta posiadała wykształcenie wyższe, a mężczyzna podstawowe odnotowano 47. (GUS, Baza demograficzna).

Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Statystyczny w Olsztynie można dostrzec tendencję do zwiększania się liczby rozwodów, a także decydowania się na separację w województwie warmińsko-mazurskim. Znaczna różnica jest pomiędzy mieszkańcami miast i wsi. Z danych zamieszczonych przez US w Olsztynie wynika, że liczba podejmowanych rozwodów i separacji jest większa w miastach niż wśród społeczności wiejskiej.

W powiecie działdowskim w 2009 r. główną przyczyną rozkładu pożycia małżeńskiego było niedochowanie wierności małżeńskiej (40), nadużywanie alkoholu (28), niezgodność charakterów (25), dłuższa nieobecność (3) oraz naganny stosunek do członków rodziny (3). W roku 2008 natomiast przyczyn rozwodów doszukiwano się przede wszystkim w: niedochowaniu wierności małżeńskiej (30), niezgodności charakterów (28), nadużywaniu alkoholu (19) oraz nieporozumieniach na tle finansowych (3). W 2008 r. aż 69,77% rozwodów odbyło się z powództwa kobiet. Z kolei dane z 2009 r. wskazują, iż tendencja ta wzrosła i wynosiła 71,15%. Wynika z tego, że kobiety częściej niż mężczyźni decydują się na wniesienie sprawy rozwodowej do sądu. Jeśli chodzi o strukturę wiekową kobiet w dniu wniesienia powództwa w 2008 i 2009 r., okazuje się, że największa liczba kobiet przypada na przedział 25-29 lat. Do 20 roku życia kobiet, a także powyżej 74 roku życia nie odnotowano w tym czasie żadnych rozwodów. Na uwagę zasługuje fakt, iż przesuwana się granica wiekowa podejmowania rozwodów a także liczba samych rozwodów. Zdarza się, że coraz starsi członkowie społeczności decydują się na rozejście się.

W powiecie działdowskim w roku 2008 odnotowano 811 urodzeń żywych, z kolei w roku 2009 liczba ta zwiększyła się o 53 urodzenia i wynosiła 864. Zwiększył się przyrost naturalny z 3,42 w 2008 r. do 4,07 w 2009 r.

Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2008-2035 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, liczba ludności będzie ulegała zmniejszeniu. Przewidywana jest malejąca liczba urodzeń, a także powiększająca się liczba zgonów. Prognoza na lata 2008-2035 zakłada również zmniejszenie się liczby meldunków na pobyt stały w województwie. Biorąc pod uwagę migracje zagraniczne na pobyt stały, również widoczna jest tendencja malejąca. Warto podkreślić, iż w latach 2010-2012 w województwie warmińsko-mazurskim emigracja będzie osiągała wynik 2003 jednostek statystycznych na rok. Jednakże po roku 2012 rysuje się duży spadek. (GUS, Baza Demografia).

2.2. Charakterystyka rynku pracy w powiecie działdowskim.

Wiele niekorzystnych uwarunkowań pojawiających się w czasie transformacji ustrojowej, nietypowa (dość specyficzna) struktura gospodarcza regionu warmińsko-
20

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

mazurskiego, przyczyniły się do tego, że województwo od początku lat dziewięćdziesiątych boryka się z nadzwyczaj wysokim bezrobociem (najwyższe w całym kraju), a także stosunkowo niskim stopniem wykorzystania zasobów ludzkich w procesie rozwoju gospodarczego (Socha, Grotkowska, Sztanderska, 2005). Ponadto dostrzega się pewnego rodzaju sztywność (inflexibility) regionalnego rynku pracy, która mogłaby ulec poprawie (rozluźnieniu) poprzez zbudowanie i konsekwentną realizację całościowej oraz długofalowej formy ożywienia popytu na pracę, a także podniesienia poziomu kwalifikacji siły roboczej, jak również jej mobilności na rynku pracy. Stąd też niezbędną przesłanką skutecznej realizacji programu zwiększania zatrudnienia jest przede wszystkim zintensyfikowany dialog pomiędzy partnerami społecznymi zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i powiatowym. (Socha, Grotkowska, Sztanderska, 2005).

W Polsce formy polityki rynku pracy określa ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (wraz z późniejszymi zmianami). Natomiast zasadnicze regulacje dotyczące ochrony m.in. stosunku pracy, bądź też zasady organizacji samego procesu pracy, nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy zostały ujęte w kodeksie pracy. Warto podkreślić, iż powyższe zasady mają charakter ogólnokrajowy, jednakże ich oddziaływanie w przekroju regionalnym może być zróżnicowane i zdeterminowane miejscowymi cechami rynku pracy. (Socha, Grotkowska, Sztanderska, 2005)

Dokumentem, jaki określa kluczowe cele i priorytetowe kierunki działania, realizowane w ramach regionalnej polityki rynku pracy w województwie jest Strategia Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku. Stanowi ona akt o długofalowym horyzoncie czasowym. Owa Strategia została przyjęta Uchwałą nr 46/627/06 na Sesji sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego dnia 27 czerwca 2006 r. Należy podkreślić, iż Strategia ta, a w szczególności jej cele i priorytety działania, została opracowana na podstawie analizy uwarunkowań

międzynarodowych (unijnych, tj. m.in. Decyzja Rady z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie wytycznych polityk zatrudnienia Państw Członkowskich (2003/578/WE) i załącznik „Wytyczne zatrudnienia. Europejska strategia pełnego zatrudnienia i lepszej pracy dla wszystkich”), krajowych (m.in. Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, Program Operacyjny Kapitał Ludzki) i regionalnych (m.in. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020, Regionalna Strategia Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Regionalny Program Rozwoju Rolnictwa na lata 2002-2006, Projekt Strategii Rozwoju Edukacji w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2015 roku, Strategia rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim). Głównie zaś przy jej tworzeniu wzięto pod uwagę: kierunki europejskiej strategii zatrudnienia, kierunki krajowej strategii zatrudnienia oraz kierunki i uwarunkowania regionalnego planowania strategicznego. Dodatkowo uwzględniono także doświadczenie związane z realizacją Regionalnego Planu działań na rzecz Zatrudnienia, a także rekomendacje Międzynarodowej Organizacji Pracy. Warto podkreślić, iż na ostateczny kształt Strategii miały wpływ wyniki konsultacji z partnerami społecznymi. (Strategia Zatrudnienia i Rozwoju zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 r. Z danych na dzień 31 I 2011 r. wynika, że powiat działdowski pod względem bezrobocia rejestrowanego zajmował 10 miejsce w odniesieniu do wszystkich powiatów województwa warmińsko-mazurskiego (patrz tabela poniżej nr 25). Stopa bezrobocia rejestrowanego w tym czasie w powiecie działdowskim wynosiła 24,9%, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim 21,2%, z kolei w kraju 13,0%.

Analiza danych pochodzących z miesięcznych sprawozdań Powiatowego Urzędu Pracy wskazuje, że wśród liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych, największy odsetek stanowią kobiety. Ponadto na początku i na końcu każdego roku sprawozdawczego odnotowuje się zwiększenie liczby osób bezrobotnych, z kolei w II i III kwartale widoczny jest spadek ilości zarejestrowanych bezrobotnych. Najprawdopodobniej

22

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

związane jest to z sezonowością zatrudnienia w takich branżach jak np.: turystyka, ogrodnictwo, budownictwo.

Wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy zalicza się bezrobotnych: zamieszkujących na wsi, bezrobotnych do 25 roku życia, długotrwale bezrobotnych, powyżej 50 roku życia, bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego, bez wykształcenia średniego, samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia, oraz niepełnosprawnych. Na podstawie kompilacji i analizy danych (z końca miesiąca sprawozdawczego XII roku: 2008, 2009, 2010) pochodzących z załączników, dotyczących bezrobocia rejestrowanego z terenu całego powiatu, do sprawozdań MPiPS – 01, wnioskuje się, że w powiecie działowskim z grupy osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy dominują bezrobotni bez wykształcenia średniego, długotrwale bezrobotni oraz bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych. W XII 2009 w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego można dostrzec zmianę, ponieważ do najliczniejszej grupy (oprócz w/w) weszła grupa bezrobotnych do 25 roku życia, zamiast grupy bez doświadczenia zawodowego. Ta sama tendencja utrzymała się w XII 2010 r. oznacza to, że do grup szczególnej sytuacji na rynku pracy wchodzić zaczynają coraz młodsi bezrobotni. Jeśli chodzi o strukturę bezrobotnych pod względem miejsca zamieszkania, wnioskuje się, że w powiecie działowskim ponad połowa bezrobotnej populacji zamieszkuje tereny wiejskie.

W analizowanym okresie 2008-2010 w powiecie działowskim odnotowano w XII 2009 r. największą ilość w strukturze bezrobotnych zarówno osób dotychczas pracujących, zwolnionych z przyczyn zakładu pracy jak i osób dotychczas w ogóle niepracujących. Rok 2009 r. należał do szczególnie trudnych, zwłaszcza w aspekcie zwolnień z przyczyn zakładów pracy. Światowy kryzys gospodarczy, w znacznym stopniu przyczynił się do tego zjawiska. Warto zauważyć, iż z danych z XII 2008 r.

23

wynika, że zwolnionych z przyczyn zakładu pracy było 89 osób. Porównując te dane z analogicznym okresem roku 2009 dostrzega się podwojenie tej ilości osób. W tym samym okresie roku 2010 dostrzega się zmniejszenie liczby zwolnień z przyczyn zakładu pracy, lecz zaledwie o 10 js.

W powiatowym Urzędzie Pracy w Działdowie na koniec grudnia 2010 r. bezrobotnych z prawem do zasiłku było 1313 js. w tym 605 kobiet. W analogicznym okresie roku poprzedniego (2009) z prawem do zasiłku było zarejestrowanych 1561 osób, z czego kobiety stanowiły 717 js. Stan na koniec grudnia 2008 r. wskazywał, że 1219 osób posiadało prawo do zasiłku, w tym 626 kobiet (dane z PUP w Działdowie).

W roku 2008 wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominowały osoby w wieku: 25-34 i 45-54 lata, podczas gdy w analogicznym okresie roku 2009 była to populacja w przedziale wiekowym: 25-34 i poniżej 25 roku życia. Z danych z IX 2010 r. potwierdza się tendencja z roku 2008 odnośnie struktury wiekowej zarejestrowanych bezrobotnych (do dwóch dominujących grup należały osoby w wieku: 25-34 i 45-54). Natomiast jeśli chodzi o poziom wykształcenia w omawianym okresie 2008-2010 wśród zarejestrowanych bezrobotnych, najwięcej osób legitymowało się wykształceniem: zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym.

2.3. System edukacji w powiecie działdowskim.

Pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym a infrastrukturą społeczną (tj. kultura, szkolnictwo, sytuacja demograficzna itp.) zachodzi tzw. sprzężenie zwrotne. Polega to na tym, że rozwój społeczno-gospodarczy daje materialne podstawy do rozwoju infrastruktury społecznej, z kolei rozkwit infrastruktury społecznej, poprzez zwiększenie poziomu efektywności kapitału ludzkiego oraz popytu na nowe usługi społeczne, powoduje przyśpieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego na szczeblu lokalnym. Potencjał mieszkańców regionu (szerokorozumiany), przekłada się na sytuację społeczno-gospodarczą regionu.

Na terenie powiatu działdowskiego odnotowano 11 placówek wychowania przedszkolnego, z czego 1 stanowi punkt przedszkolny, 30 szkół podstawowych, 12 gimnazjów, z których 5 jest publicznych, a 1 należy do niepublicznych, 11 liceów, w tym: 6 ogólnokształcących, 4 profilowane, 1 uzupełniające oraz 7 techników. Na poziomie kształcenia zawodowego wystąpiło 5 Zasadniczych Szkół Zawodowych oraz 11 Zespołów Szkół. W regionie działdowskim wykazano 3 szkoły policealne. W ramach 8 szkół dla dorosłych, na terenie powiatu działdowskiego odnotowano 3 licea dla dorosłych, z czego 1 jest prywatne, ponadto 4 licea uzupełniające dla dorosłych, z których 1 należy do prywatnych, a także 1 szkołę policealną dla dorosłych (dane identyfikacyjne szkół i placówek według danych SIO z 30 września 2010 r.).

Poniższa tabela nr 1 prezentuje zestawienie typów szkół w roku szkolnym 2008/2009 i 2009/2010.

Tab. nr 1 Typy szkół w roku szkolnym 2008/2009 i 2009/2010 w powiecie
działdowskim

Typy szkół	Rok	
	szkolny 2008/2009	szkolny 2009/2010
gimnazjum dla dzieci i młodzieży	12	12
liceum ogólnokształcące dla młodzieży	4	5
uzupełniające liceum ogólnokształcące dla młodzieży	1	0
ponadgimnazjalne liceum profilowane dla młodzieży	3	3
szkoły dla dorosłych	7	5
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	31	31
szkoły policealne	2	2
szkoły zasadnicze zawodowe dla młodzieży	5	5
technik dla młodzieży	6	6

Źródło: opracowanie IBS na podstawie danych z: Województwo warmińsko-mazurskie
2010,2009- podregiony, powiaty, gminy

Jak wynika z powyższego opracowania na terenie powiatu działdowskiego w roku szkolnym 2008/2009 oraz 2009/2010 najczęściej było szkół podstawowych, a także gimnazjów. Ilość szkół ponadgimnazjalnych (w postaci zasadniczej szkoły zawodowej, technikum, liceum ogólnokształcącego) była zbliżona. Na podstawie powyższej tabeli 26

można wysnuć wniosek, iż w analizowanym okresie, stan szkół w powiecie działdowskim zasadniczo nie zmienił się. Zmniejszyła się (o 2) liczba szkół dla dorosłych, a także nastąpiła zmiana w liczbie liceów ogólnokształcących dla młodzieży. W roku szkolnym 2009/2010 odnotowano 5 liceów ogólnokształcących i żadnego uzupełniającego liceum dla młodzieży.

W analizowanym okresie 2008-2010 zauważono, że na terenie powiatu działdowskiego nie występowały takie szkoły jak: specjalna szkoła przysposabiająca do pracy, szkoła artystyczna dla młodzieży, technikum uzupełniającego dla młodzieży.

Poniższa tabela nr 2 prezentuje ilość uczniów/słuchaczy w analizowanym roku szkolnym 2008/2009 oraz 2009/2010. W roku szkolnym 2009/2010 odnotowano spadek ilości uczniów we wszystkich z niżej wymienionych typów szkół, oprócz liceum ogólnokształcącego dla młodzieży, gdzie liczba uczniów nieznacznie się zwiększyła (zaledwie o 4 js.). Warto zwrócić uwagę, że na przestrzeni analizowanego okresu zwiększyło się zaangażowanie dorosłych w edukację. Być może spowodowały to trendy współczesnego rynku pracy nawołujące do kształcenia ustawicznego.

Tab. nr 2 Liczba uczniów/słuchaczy w powiecie działdowskim w roku szkolnym
2008/2009 oraz 2009/2010

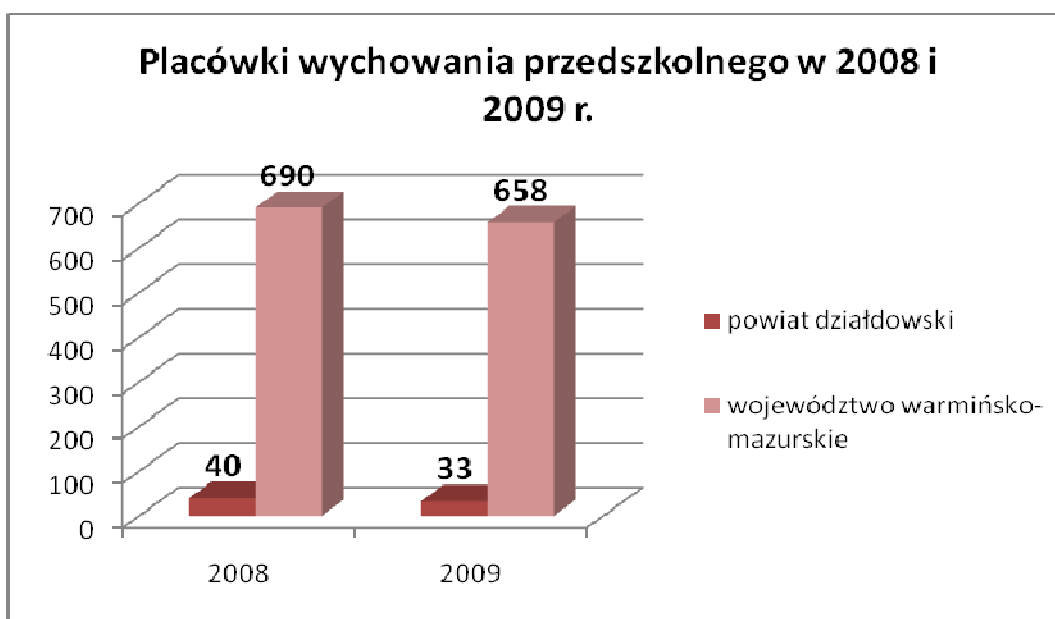
Liczba uczniów/słuchaczy	Rok szkolny 2008/2009	Rok szkolny 2009/2010
gimnazjum dla dzieci i młodzieży	2749	2655
liceum ogólnokształcące dla młodzieży	1140	1146
uzupełniające liceum ogólnokształcące dla młodzieży	16	0
ponadgimnazjalne liceum profilowane dla młodzieży	295	244
szkoły dla dorosłych	327	406
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	4802	4661
szkoły policealne	596	456
szkoły zasadnicze zawodowe dla młodzieży	424	398
technik dla młodzieży	1108	1067

Źródło: opracowanie IBS na podstawie danych z: Województwo warmińsko-mazurskie
2010,2009- podregiony, powiaty, gminy

Poniższy wykres nr 1 prezentuje ilość placówek wychowania przedszkolnego w powiecie działdowskim w okresie 2008-2009 w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego (za placówki wychowania przedszkolnego należy rozumieć: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, zespoły wychowania

przedszkolnego oraz punkty przedszkolne).

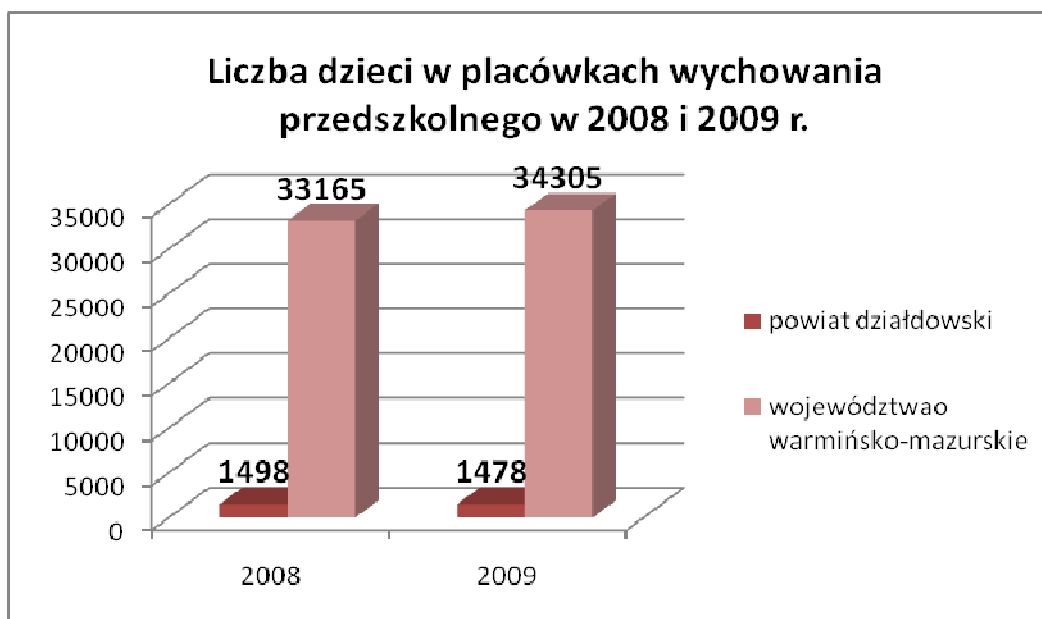
Wykres nr 1 Ilość placówek wychowania przedszkolnego w powiecie działdowskim w porównaniu do województwa w 2008-2009 r.

Źródło: opracowanie IBS na podstawie danych z: Województwo warmińsko-mazurskie 2010, 2009- podregiony, powiaty, gminy

Na podstawie analizy powyższego wykresu dostrzega się tendencję do zmniejszania liczby placówek wychowania przedszkolnego, zarówno na terenie powiatu działdowskiego jak i województwa. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w tym czasie w województwie zwiększyła się, z kolei w powiecie działdowskim nieznacznie spadła.

Wykres nr 2 Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w 2008 i 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z: Województwo warmińsko-mazurskie 2010, 2009- podregiony, powiaty, gminy

Warto zauważyć, iż struktura demograficzna ludności w powiecie działdowskim w analizowanym okresie 2008-2009, wskazywała na najmniejszy udział procentowy w stosunku do ogólnej liczby ludności, osób w przedziale wiekowym 0-2, 3-6 oraz 13-15 lat. Wnioskuje się, że społeczeństwo powiatu działdowskiego wykazuje tendencję do starzenia się (duży udział osób w starszym wieku w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu).

Warto w tym miejscu wspomnieć, iż ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, może w znacznym stopniu wpłynąć na ilość dzieci w placówkach przedszkolnych w przyszłości. Zgodnie ze zmianami od dnia 1 września 2011 r. dziecko w wieku 5 lat będzie zobowiązane do odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego (w przedszkolu, oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej bądź w innej formie wychowania przedszkolnego). Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego

będzie rozpoczynał się wraz z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 5 lat. Ponadto ustawodawca dodaje, że w latach szkolnych 2009/2010 i 2010/2011 dziecko w wieku 5 lat będzie miało prawo do odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego. Omawiana zmiana ustawy o systemie oświaty określa również kwestię związaną z obowiązkiem szkolnym dziecka, i tak zgodnie z art.15 ust. 2, który wchodzi w życie od 1 września 2012 r. *„obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 6 lat, oraz trwa do ukończenia gimnazjum, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 18 roku życia”* (Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw). Ustawodawca dookreśla, że w okresie przejściowym (tj. w latach szkolnych 2009/2010-2011/2012) na wniosek rodziców dziecko może zostać objęte obowiązkiem szkolnym, gdy w danym roku kalendarzowym ukończy 6 lat. Na mocy art. 12.2 *„Dyrektor publicznej szkoły podstawowej, w obwodzie której dziecko mieszka, może przyjąć do szkoły dziecko(...) jeżeli pozwalają na to warunki organizacyjne szkoły, a dziecko było objęte wychowaniem przedszkolnym, w roku szkolnym poprzedzającym rok szkolny, w którym ma rozpocząć naukę w szkole podstawowej. Wymogu objęcia wychowaniem przedszkolnym nie stosuje się w przypadku gdy dziecko posiada pozytywną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o możliwości rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego”* (Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw).

Ponadto sześciolatek, który w roku szkolnym 2009/2010, 2010/2011 nie będzie uczęszczał do szkoły, będzie zobligowany do odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu bądź oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej. Zgodnie z art. 10 w/w ustawy *„w roku szkolnym 2011/2012 dzieci urodzone w roku 2005, które nie rozpoczęły spełniania obowiązku szkolnego, mają obowiązek odbyć*

31

roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne w przedszkolu, oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego”. W roku szkolnym 2010/2011 dzieci urodzone w roku 2005 (jako 5-latki) mają prawo, a nie obowiązek, aby odbyć roczne przygotowanie przedszkolne. Jeśli z tego prawa nie skorzystały, to jako 6-latki w roku szkolnym 2011/2012 muszą odbyć roczne przygotowanie przedszkolne.

Mając na względzie rozwój gospodarczy powiatu, największe znaczenie ma nauczania średnie. Kluczowymi ośrodkami szkolnictwa średniego w powiecie są: Działdowo i Lidzbark Welski. Poniższa tabela nr 3 prezentuje listę wybranych szkół średnich, kształcących młodzież na terenie powiatu działdowskiego wraz z kierunkami i profilami kształcenia. Informacje zawarte w tabeli nr 3 zostały zaczerpnięte z ofert rekrutacyjnych na rok szkolny 2011/2012 szkół w powiecie działdowskim.

Tab. nr 3 Profile i kierunki kształcenia w szkolnictwie średnim na terenie powiatu działdowskiego (na podstawie ofert rekrutacyjnych- kierunki kształcenia na rok szkolny 2011/2012)

Placówka	Typ szkoły	Profil/Zawód/Rozszerzenie
Zespół Szkół Nr 1 w Działdowie	I Liceum Ogólnokształcące	<ul style="list-style-type: none"> - matematyczno-informatyczny (inżynierski); - matematyczno-przyrodniczy; - biologiczno-chemiczny; - humanistyczny; - dziennikarsko-prawniczy; - językowo-geograficzny (europejski);
	Technikum Nr I	<ul style="list-style-type: none"> - technik ekonomista; - technik informatyk;

<p>Zespół Szkół Nr 2 w Działdowie</p>	<p>II Liceum Ogólnokształcące</p>	<p><u>Kształcenie w zakresie rozszerzonym</u> z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie i języka obcego z dodatkowym przedmiotem filozofią; - geografii, biologii i języka obcego z dodatkowymi zajęciami sportowymi; - biologii, chemii i języka obcego z dodatkowym przedmiotem kształtowanie i ochrona środowiska; - geografii, języków obcych i dodatkowym przedmiotem turystyką; - matematyki, geografii i języka obcego, z przedmiotem dodatkowym turystyką; - matematyki, informatyki i języka obcego;
---	---------------------------------------	---

Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Działdowie	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	- sprzedawca; - mechanik pojazdów samochodowych; - oddział wielozawodowy (wszystkie pozostałe zawody);
	Liceum profilowane	- ekonomiczno-administracyjny - socjalny;
	Technikum	- technik handlowiec; - technik mechatronik; - technik ekonomista- finanse rachunkowość; - technik logistyk; -technik elektryk;
	Liceum Uzupełniające	- przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym: język obcy, WOS, geografia;

Liceum Ogólnokształcące w Lidzbarku	Liceum Ogólnokształcące im K. K. Baczyńskiego	<u>Kształcenie w zakresie rozszerzonym</u> z: - języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, historii; - matematyki i informatyki lub geografii; - języka obcego, biologii z dodatkowymi zajęciami sportowymi i szkolenia z zakresu ratownictwa medycznego;
Zespół Szkół w Lidzbarku	Liceum Profilowane	- zarządzanie informacją; - kształtowanie środowiska; - profil socjalny;
	Technikum	- technik budownictwa; - technik urządzeń sanitarnych;
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	- oddziały wielozawodowe;
	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące	- dla absolwentów ZSZ od 2004r.

Zespół szkół Zawodowych w Iłowie	Liceum Profilowane	- zarządzanie informacją;
	Technikum	- technik leśnik; - technik handlowiec; - technik mechatronik; - technik obróbki skrawaniem; - technik elektronik;
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	- wielozawodowa
	Szkoła Policealna	- technik elektronik;
Zespół szkół w Malinowie	Liceum Profilowane	- ekonomiczno-administracyjny;

	Technikum	<ul style="list-style-type: none"> - technik obsługi turystycznej; - technik logistyki; - technik kelner; - technik hotelarstwa; - technik organizacji usług gastronomicznych; - technik technologii szkła; - technik technologii żywności; - technik rolnik;
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	<ul style="list-style-type: none"> - kucharz małej gastronomii; - wielozawodowa;
Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Gródkach	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	<ul style="list-style-type: none"> -mechanik (operator pojazdów i maszyn rolniczych); - mechanik pojazdów samochodowych; - woelozawodowa;
	Technikum Ekonomiczne	<ul style="list-style-type: none"> - finanse i rachunkowość;

	Technikum Agrobiznesu	- ekorolnictwo i agroturystyka;
	Technikum Mechanizacji Rolnictwa	- organizacja obrotu sprzętem rolniczym;
	Technikum Informatyczne	- grafika komputerowa;
	Technikum Pojazdów Samochodowych	- technik pojazdów samochodowych;
Liceum Ogólnokształcące w Rybnie	Liceum ogólnokształcące	-

Zródło: opracowanie IBS na podstawie ofert edukacyjnych: kierunki kształcenia na rok szkolny 2011/2012

Bardzo duże znaczenie w obszarze edukacji i kształcenia, szczególnie w obszarze kształcenia dorosłych odgrywa: Centrum Kształcenia Ustawicznego DAR (Publiczne Działdowskie Centrum Kształcenia Ustawicznego DAR, Działdowski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli DAR, Działdowskie Centrum Edukacji i Kształcenia Ustawicznego DAR) oraz Centrum Edukacji Zawodowej w Działdowie. Do pozostałych placówek oświatowych działających w Działdowie należy Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy.

Centrum Kształcenia Ustawicznego DAR przygotowało interesującą ofertę edukacyjną na rok szkolny 2011/2012 gdzie oprócz Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych, Uzupełniającego Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych jest również Szkoła Policealna dla Dorosłych, w której występuje możliwość kształcenia w 32 kierunkach tj.: technik administracji, technik architektury krajobrazu, technik bezpieczeństwa i higieny pracy, technik budownictwa, technik ekonomista, technik elektryk, technik handlowiec, technik hotelarstwa, technik informatyk, technik masażysta, technik mechatronik, technik obsługi turystycznej, technik ochrony fizycznej osób i mienia, technik organizacji reklamy, technik organizacji usług gastronomicznych, technik prac biurowych, technik rachunkowości, technik rolni, technik technologii drewna, technik usług kosmetycznych, technik usług fryzjerskich, asystent osoby niepełnosprawnej, asystentka stomatologiczna, elektryk, florysta, opiekun medyczny, opiekun dziecięcy, opiekunka środowiskowa, opiekunka w domu pomocy społecznej, opiekun osoby starszej rolnik, sprzedawca (kierunki kształcenia w roku szkolnym 2022/2012, www.darsa.pl, plik pobrano dnia 18.03.2011r.).

Przy okazji omawiania oferty edukacyjnej Centrum Kształcenia Ustawicznego DAR, warto nadmienić, iż w 1999 r. współpraca Centrum, z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, a w szczególności z Wydziałem Zarządzania i Administracji zaowocowała organizacją w Działdowie studiów magisterskich i studiów podyplomowych, w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem i rachunkowością. Ponadto dzięki kooperacji z Instytutem Nauk o Wychowaniu, możliwe stało się dla wielu nauczycieli, a w szczególności dyrektorom placówek, zdobycie uprawnień do sprawowania funkcji kierowniczych w oświacie. (Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Działdowskiego).

2.4. Charakterystyka gospodarki powiatu działdowskiego.

Zdaniem J. T. Hryniewicza do najważniejszych czynników sprawczych rozwoju gospodarczego należą: mobilizacja społeczna, import kulturowy, a także wykształcenie. Ponadto jak dodaje badacz przedmiotu, procesy rozwoju lokalnego stanowią efekt koincydencji zjawisk ekonomicznych, politycznych oraz społeczno-kulturowych. J. T. Hryniewicz na podstawie pogłębionych analiz wysnuł wniosek, iż to właśnie czynniki społeczno-kulturowe tj. import kulturowy, mobilizacja społeczna oraz wykształcenie mają większy wpływ na rozwój gospodarczy niż infrastruktura, przedsiębiorczość oraz rodzaj własności. (Hryniewicz, 2000).

Warto zauważyć, iż kształt gospodarki regionalnej, bez wątpienia determinuje gospodarka na poziomie województwa, kraju, a w końcu Unii Europejskiej. Wraz z integracją Polski z UE planowanie strategiczne zyskało nowy wymiar. Stanowi ono niezbędny warunek dostępu regionów (miast, gmin) do funduszy strukturalnych oraz przedakcesyjnych. Ponadto wymaga dużego zaangażowania całej sfery gospodarczej, rządowej i samorządowej, a także polityczno-społecznej. Warto wspomnieć, że aby rozwój gospodarczy regionu był możliwy, należy mobilizować społeczność zarówno w gminach jak i z obszaru powiatu. Wszelkie działania powinny być wprowadzane oddolnie. Dlatego też, po głębokich analizach i na podstawie prac ekspertów powstają długofalowe plany, strategie, dzięki którym z jednej strony możliwe staje się racjonalne gospodarowanie ograniczonymi zasobami, a z drugiej strony realizowanie celów związanych z rozwojem gospodarczym całego regionu. (Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Działdowskiego). Na podstawie informacji pozyskanych od Naczelnika Wydziału Rozwoju Gospodarczego ze Starostwa Powiatowego w Działdowie na przełomie roku 2011/2012 zostanie opracowana nowa strategia

rozwoju społeczno-gospodarczego dla powiatu działdowskiego.

III. Metoda tworzenia Partnerskiej Strategii Zarządzania Zmianą Gospodarczą

Strategia Przewidywania i Zarządzania Zmianą Gospodarczą tworzona była na podstawie danych otrzymanych z Instytutu Badawczo – Szkoleniowego w Olsztynie. Badania prowadzone były metodą CATI, metodą DESK – RESEARCH oraz na podstawie diagnozy świadomości i konieczności potrzeb modernizacyjnych przedstawicieli przedsiębiorstw z terenu powiatu działdowskiego.

Celem ostatnio wymienionego dokumentu była diagnoza świadomości i konieczności potrzeb modernizacyjnych przedstawicieli przedsiębiorstw z terenu powiatu działdowskiego w opinii 50 jednostek statystycznych, których wybrano kierując się kryterium, jakim jest wielkość firmy (tj. odpowiednio: 46 mikro przedsiębiorstw, 3 małe przedsiębiorstwa oraz 1 średnie przedsiębiorstwo). Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o metodę badań terenowych. Z wybranymi przedstawicielami przedsiębiorstw przeprowadzono wywiad kwestionariuszowy bezpośrednio w środowisku badanych. Warto zauważyć, że niniejsze badanie stanowi subiektywną opinię respondentów.

Opracowanie składa się ze wstępu i zakończenia, charakterystyki badanej populacji, a także z pięciu rozdziałów poświęconych opinii przedstawicieli przedsiębiorstw w zakresie następujących kwestii: potencjału pracowników badanych przedsiębiorstw, strategii rozwoju firmy, rozwoju oraz inwestycyjności przedsiębiorstwa, a także konkurencyjności firmy na rynku. Niniejsze badania mogą okazać się pomocne przy opracowaniu strategii zarządzania zmianą gospodarczą.

Celem opracowania prowadzonego metodą CATI (Computer Assisted Telephone Interview) była analiza skali i kierunków zmian gospodarczych w powiecie

działdowskim w opinii 50 przedstawicieli przedsiębiorstw z terenu powiatu działdowskiego, których wybrano kierując się kryterium jakim jest wielkość firmy (tj. odpowiednio: 46 mikro przedsiębiorstw, 3 małe przedsiębiorstwa oraz 1 średnie przedsiębiorstwo). Uzyskane wyniki stanowią subiektywną ocenę badanych.

Opracowanie składa się z wstępu i zakończenia, charakterystyki badanej populacji, a także czterech rozdziałów poświęconych opinii przedstawicieli przedsiębiorstw w zakresie następujących kwestii: potencjału mieszkańców powiatu w aspekcie zatrudnienia, zmian na lokalnym rynku pracy a także współpracy pomiędzy partnerami społecznymi oraz nastawienia powiatu na innowacyjne rozwiązania.

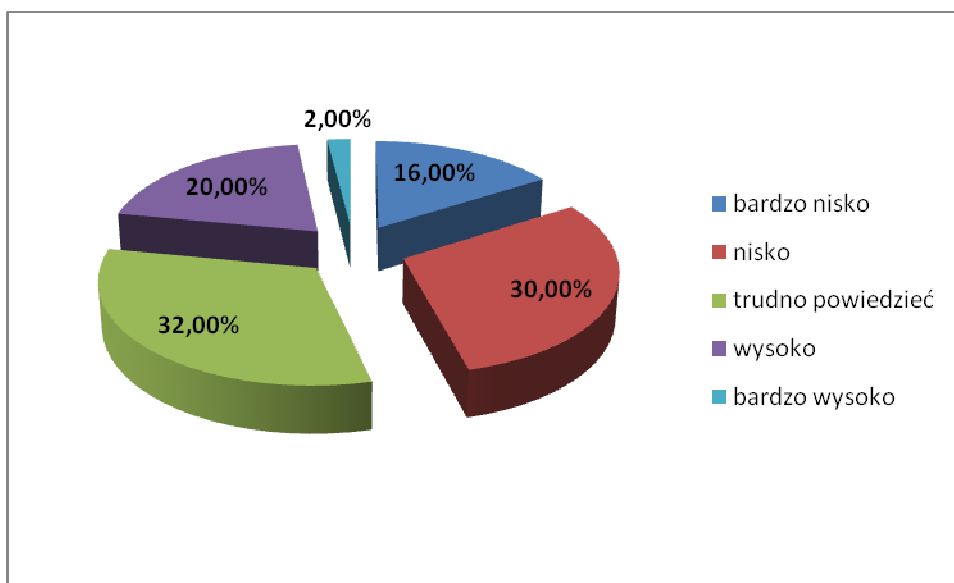
Celem opracowania metodą desk – research jest analiza skali i kierunków zmian gospodarczych w powiecie działdowskim. Analizie został poddanych szereg dokumentów i aktów prawnych z poziomu Unii Europejskiej, kraju oraz regionu (województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu działdowskiego). W opracowaniu przedstawiono wyniki analizy danych zastanych (wtórnych). Dane do badania pozyskiwane były m.in. ze Statystycznego Vademecum Samorządowca 2010 GUS, Banku Danych Lokalnych GUS, WUP w Olsztynie, PUP w Działdowie, Kuratorium Oświaty, dokumentów opracowanych przez władze lokalne oraz literaturę naukową. Głównym okresem poddanym analizie były lata 2008-2010. Jednakże, z uwagi na brak niektórych danych dla 2010 r., w szczególnych przypadkach opierano się na wynikach z 2009 r.

Opracowanie składa się z pięciu rozdziałów, wstępu i zakończenia. Kluczowymi problemami badawczymi poruszonymi w niniejszym dokumencie była m.in. sytuacja na lokalnym rynku pracy, struktura demograficzna i system edukacji w powiecie, a także charakterystyka gospodarki regionalnej powiatu działdowskiego.

IV. Obszary partnerskiej współpracy

Współpraca pomiędzy partnerami społecznymi zakłada działanie na rzecz osiągnięcia wspólnych celów, to praca zespołowa, a także wspólne rozwiązywanie problemów. Niniejszy rozdział został poświęcony zbadaniu opinii przedstawicieli przedsiębiorstw z powiatu działdowskiego na temat potencjalnej współpracy podmiotów gospodarczych (bądź ewentualnego jej braku) z partnerami społecznymi (tzn. jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi) oraz przepływu informacji pomiędzy nimi. Rozdział ten stanowi próbę wskazania, z którymi z partnerów społecznych respondenci podejmują najczęściej współpracę.

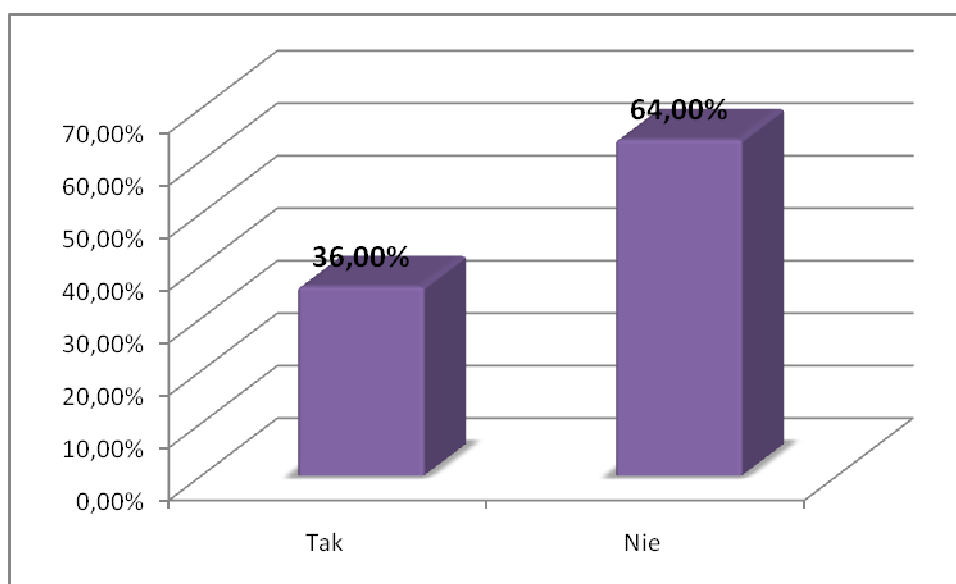
Wykres nr 3 Ocena przepływu informacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi a organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami samorządu terytorialnego

Źródło: opracowanie IBS

32% ankietowanych oceniło przepływ informacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi a organizacjami pozarządowymi i jednostkami samorządu terytorialnego jako umiarkowany. W opinii 22% badanych przepływ informacji i komunikacja jest na bardzo wysokim i wysokim poziomie. Z kolei 46% respondentów było zdania, że stopień przepływu informacji występuje na bardzo niskim i niskim poziomie pomiędzy podmiotami gospodarczymi a organizacjami pozarządowymi i jednostkami samorządu terytorialnego w powiecie działdowskim. Wnioskować można, że przepływ informacji zdaniem większości ankietowanych nie jest satysfakcjonujący.

Wykres nr 4 Współpraca z innymi podmiotami gospodarczymi, JST oraz organizacjami pozarządowymi w powiecie działdowskim

Źródło: opracowanie IBS

Jedynie 36% wskazuje na podejmowanie współdziałania jednakże, w większości przypadków (64%) respondenci nie deklarują współpracy z innymi podmiotami gospodarczymi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami

45

pozarządowymi. Argumentują to przede wszystkim brakiem chęci podejmowania wspólnych działań oraz brakiem potrzeby współdziałania. Jedna osoba powołała się na brak czasu. Wnioskuje się, że przyczyny braku współpracy w większości przypadków wynikają z braku chęci, a co za tym idzie być może nieznanymi potencjalnymi korzyściami wynikającymi ze wspólnego działania.

V. Cele Strategii według obszarów partnerskiej współpracy.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z pomocy banków przy realizacji nowych inwestycji, stąd też wiele JST zapożycza się, w szczególności w takich bankach jak: Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Bank Ochrony Środowiska czy Bank Gospodarki Krajowej. Wsparcia na inwestycyjność udzielają również: Europejski Bank Inwestycyjny oraz Europejski Bank Odbudowy Rozwoju. Ponadto, by inwestycje gminne były możliwe do zrealizowania, samorządy mogą ubiegać się we współpracy z bankami o emitowanie obligacji komunalnych. (Należy to do jednej z najtańszych form pozyskiwania środków finansowych na inwestycje). Oprócz tego Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych również sprzyja samorządom terytorialnym, które decydują się na inwestycje wykorzystując przy tym środki unijne. Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o zmianie ustawy o Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych możliwe jest wsparcie „(...) rozwoju regionalnego przez udzielanie preferencyjnych kredytów na przygotowanie przez gminy, związki gmin, powiaty i związki powiatów, zwanej dalej „inwestorami” dokumentacji niezbędnej do przygotowania projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej, środków pochodzących z Mechanizmów Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 oraz Szwajcarsko Polskiego Programu Współpracy, zwanej dalej „dokumentacją” (Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o zmianie ustawy o Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych). Zgodnie z omawianą ustawą do kosztów przygotowania dokumentacji, na które jest możliwość pozyskania preferencyjnych kredytów należą: studium wykonalności inwestycji, analizy kosztów i korzyści (w tym: ekspertyz, studiów, map, szkiców lokalnych sytuujących inwestycje) oraz dokumentacji (w tym: projektowej, przetargowej, przyrodniczej, związanej z ocenami oddziaływania na środowisko), a

także biznesplanu i pozostałej dokumentacji niezbędnej do przygotowania inwestycji (Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o zmianie ustawy o Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych).

Większy rozwój inwestycji samorządowych pojawił się wraz z możliwością otrzymywania dofinansowania pochodzącego z licznych programów Unii Europejskiej, przewidzianego na lata 2007-2013. Do kluczowych programów, z których samorządy Warmii i Mazur (w tym samym powiat działdowski) mogą korzystać należą m.in.: Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz Program Operacyjny Rozwoju Polski Wschodniej. Warto w tym miejscu wspomnieć, iż z dniem 1 stycznia 2011r. zaczęło obowiązywać Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa, które określa szczegółowy sposób i tryb finansowania inwestycji z budżetu państwa, a także definiuje wysokość kwot dotacji w kolejnych latach realizacji inwestycji. Wprowadza ono nowy wzór rozliczania inwestycji.

Jeden z celów Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Działdowskiego dotyczącym promocji powiatu i gmin w powiecie działdowskim, zakłada stworzenie atrakcyjnego inwestycyjnie wizerunku powiatu, poprzez: *„opracowanie programu promocji powiatu, opracowanie folderu promocyjnego- wydawnictwo cykliczne, stworzenia ośrodka informacji i promocji powiatu, opracowanie logo, herbu, sztandaru powiatu, współpraca z mediami, stworzenie komórki ds. promocji i rozwoju powiatu”* (Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Działdowskiego). Taka promocja powiatu na „zewnątrz”, może przyczynić się do zwiększenia zainteresowania pod względem inwestycyjnym zagranicznych, zewnętrznych inwestorów, a tym samym promocji zasobów regionu.

Warto zauważyć, iż w 2009 r. środki z budżetu Unii Europejskiej szacowane w zł. wyniosły 1 825 816. Środki inwestycyjne stanowiły wtedy 91% środków pozyskanych z UE (Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010).

Mocną stroną jest również odpowiednio wykwalifikowana kadra w stosunku do obejmowanych stanowisk. Chęć rozwoju osobistego, zmiany zachodzące na rynku pracy, zmiany w ustawodawstwie oraz konieczność dopasowania się do zmian zachodzących w firmie to czynniki, które wpływają na elastyczność i dynamiczność rozwoju pracowników, co także jest pozytywnym czynnikiem wewnętrznym.

Słabe strony zostały określone podczas spotkania roboczego beneficjentów projektu „Wspólnie silni”. Wyróżniono następujące punkty:

1. Zbyt mała liczba przedsiębiorców, reprezentujących projekt „Wspólnie silni”.
2. Wyjazd sumiennych i wykwalifikowanych pracowników poza granice kraju.
3. Brak szkoleń lub ich zbyt mała ilość, dających kwalifikacje odpowiednie do potrzeb rynku pracy.
4. Brak konsekwencji w działaniu jednostek samorządu terytorialnego.
5. Fakt, iż absolwenci państwowych szkół wyższych w Polsce pierwsze zatrudnienie podejmują poza granicami kraju ma negatywny wpływ na gospodarkę państwa.
6. Brak współdziałania organów zarządzających edukacją i przedsiębiorców.
7. Brak badań i monitoringu potrzeb rynku pracy.
8. Zrzucanie odpowiedzialności przez jednostki samorządu terytorialnego na pracodawców.
9. Brak lub zbyt mała ilość szkolnictwa zawodowego.
10. Zbyt mały kontakt pracodawców z Powiatowym Urzędem Pracy.
11. Zły system podatkowy.

12. Złe regulacje prawne dotyczące świadczenia usług finansowych zbyt dużej ilości klientów (wyręczanie i uczenie bezradności).
13. Zbyt mała kontrola osób bezrobotnych („praca na czarno”).
14. Negatywny wpływ biurokracji na jakość działań praktycznych pracowników jednostek samorządu terytorialnego.
15. Niedostosowane godziny pracy wielu instytucji, działających na rzecz człowieka.
16. Brak punktu informacyjnego.
17. Brak inkubatora przedsiębiorczości.
18. Nieodpowiednio organizowane konsultacje społeczne (mówi się o przedsiębiorcach bez ich bezpośredniego kontaktu i udziału w w/w konsultacjach).
19. Wysokie koszty utrzymania pracowników.
20. Nierealne stawki wynajmu lokali.
21. Nie wykorzystanie walorów i zasobów przyrodniczych na terenie powiatu działdowskiego.
22. Brak bazy turystycznej i noclegowej, napędzającej rozwój gospodarczy i ekonomiczny rynku lokalnego.
23. Konieczność modernizacji dróg.
24. Błędne zasady działania strefy płatnego parkowania.

VI. Wspólne działania, dążące do realizacji celów Strategii Przewidywania i Zarządzania Zmianą Gospodarczą w powiecie działowskim.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania/ Projekty	Instytucja odpowiedzialna	Czas realizacji	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.Ograniczanie emigracji ludności wykwalifikowanej.	1.Wzrost dostępności do informacji dotyczących aktualnej sytuacji na rynku pracy. 2. Tworzenie warunków stymulujących	1. Informowanie społeczności lokalnej o aktualnej sytuacji na rynku pracy. 2. Współpraca Urzędu Pracy z przedsiębiorcami w celu zdobycia	Powiatowy Urząd Pracy Przedsiębiorstwa lokalne.	2011-2016/17	Liczba absolwentów szkół wyższych oraz szkół zawodowych, podejmujących zatrudnienie w powiecie działowskim.	Oszacowanie kosztów Programu musi zostać poprzedzone ustaleniem miejsca uruchomienia, kosztów adaptacji, kosztów przeprowadzenia ankiet.

51

	uruchomienie nowych miejsc pracy.	informacji dotyczących zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.				
2. Zwiększenie umiejętności społeczno-zawodowych osób bezrobotnych w powiecie działdowskim.	1.Podwyższanie kwalifikacji osób bezrobotnych. 2.Podwyższanie kompetencji osób bezrobotnych.	1.Organizowanie kursów i szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych. 2.Zapewnianie rozwoju społeczno-zawodowego osobom bezrobotnym	Powiatowy Urząd Pracy Ośrodki Pomocy Społecznej Organizacje Pozarządowe	2011-2016/17	Liczba osób kończących szkolenia zawodowe organizowane przez jednostki odpowiedzialne.	Oszacowanie kosztów Programu musi zostać poprzedzone ustaleniem miejsca uruchomienia, kosztów adaptacji, kosztów przeprowadzenia ankiet.

		korzystającym z pomocy społecznej. 3. Planowanie przygotowywania projektów finansowanych z UE.				
3. Wsparcie przedsiębiorczości lokalnej.	1. Podwyższenie świadomości na temat zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.	1. Utworzenie Centrum Informacji oraz Punktu Konsultacyjno – Doradczego.	Organizacje Pozarządowe Jednostki Samorządu Terytorialnego	2011-2016/17	-	Oszacowanie kosztów Programu musi zostać poprzedzone ustaleniem miejsca uruchomienia, kosztów adaptacji, kosztów przeprowadzenia ankiet.

4.Promocja przedsiębiorczości lokalnej.	1.Informowanie społeczeństwa lokalnego o aktualnej sytuacji na rynku pracy.	1.Uruchomienie wolontariatu na rzecz informowania społeczności lokalnej.	Organizacje Pozarządowe Jednostki Samorządu Terytorialnego	2011-2016/17	Liczba osób zaangażowanych w usługi wolontariatu.	Oszacowanie kosztów Programu musi zostać poprzedzone ustaleniem miejsca uruchomienia, kosztów adaptacji, kosztów przeprowadzenia ankiet.
5.Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.	1.Pobudzenie lokalnych inicjatyw społecznych do rozwiązywania problemów rynku pracy.	1.Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w działaniach na rzecz rozwiązywania	Organizacje Pozarządowe Jednostki Samorządu Terytorialnego	2011-2016/17	Liczba partnerstw lokalnych zarówno formalnych jak i nieformalnych.	Oszacowanie kosztów Programu musi zostać poprzedzone ustaleniem miejsca uruchomienia, kosztów adaptacji,

		problemów społeczności lokalnej.				kosztów przeprowadzenia ankiet.
6. Doskonalenie systemu dynamicznego i elastycznego reagowania szkół i placówek pozaszkolnych na potrzeby zmieniającego się rynku pracy.	1. Promowanie umiejętności przedsiębiorczych i interpersonalnych młodzieży.	1. Przekazywanie informacji odnośnie zróżnicowania dyscyplin zawodowych na rynku pracy.	Organizacje Pozarządowe Jednostki Samorządu Terytorialnego	2011- 2016/17	-	Oszacowanie kosztów Programu musi zostać poprzedzone ustaleniem miejsca uruchomienia, kosztów adaptacji, kosztów przeprowadzenia ankiet.

VII. Lista firm i instytucji współtworzących Partnerską Strategię Przewidywania i Zarządzania Zmianą Gospodarczą w powiecie działdowskim.

Strategia Przewidywania i Zarządzania Zmianą Gospodarczą w powiecie działdowskim została utworzona w oparciu o współpracę partnerską w związku z uczestnictwem w projekcie „Wspólnie silni”, realizowanym przez Fundację „Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach”.

- Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Płońnicy
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybnie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iłowie-Osadzie
- Działdowska Agencja Rozwoju S.A.
- Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie
- Forum Liderów Organizacji Pozarządowych Powiatu Działdowskiego
- Mariusz Kocięda „Grupa LOCA”
- Zakład Produkcji Odzieży "FAMA" Agnieszka Młodoch
- P.H.U.P "STAR-HURT" Sp. J., Wojciech Pergoł i Barbara Pergoł
- Przedsiębiorstwo Obsługi Rolnictwa "EKONOMIZER" Sp. z o.o. w Lidzbarku
- Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. w Działdowie.

Tabele i wykresy

1. Tabela nr 1 – Typy szkół w roku szkolnym 2008/2009 i 2009/2010 w powiecie działdowskim.
2. Tabela nr 2 - Liczba uczniów/słuchaczy w powiecie działdowskim w roku szkolnym 2008/2009 oraz 2009/2010.
3. Tabela nr 3 - Profile i kierunki kształcenia w szkolnictwie średnim na terenie powiatu działdowskiego.

-
1. Wykres nr 1 – Ilość placówek wychowania przedszkolnego w powiecie działdowskim w porównaniu do województwa w 2008/2009 roku.
  2. Wykres nr 2 – Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w 2008 i 2009 roku.
  3. Wykres nr 3 – Ocena przepływu informacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi a organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami samorządu terytorialnego.
  4. Wykres nr 4 – Współpraca z innymi podmiotami gospodarczymi, jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi w powiecie działdowskim.